

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforening.no

En etterlengtet bok om kvalitetsforbedring

Arntzen E.

En forutsigbar helsetjeneste

Kvalitet og orden i eget hus. 222 s, tab, ill.
Oslo: Gyldendal Akademisk, 2007. Pris NOK 289
ISBN 978-82-05-37196-5

Denne læreboken i kvalitetsarbeid for helsetjenesten er etterlengtet. Elisabeth Arntzen er lege og kvalitetsdirektør i Helse Sør-Øst RHF og vet hva hun skriver om fordi hun har «gjort det selv». Målgruppen er ledere

og helsepersonell som arbeider med å sikre god kvalitet i helsevesenet.

Formgivningen er delikat, teksten lett å lese og underholdende som en kriminalroman. Jeg leste den en søndag på sofaen, og greide ikke legge den fra meg. De 222 sidene er inndelt i 24 små og lettleste kapitler. Styrken er at dette er godt skrevet og enkelt å forstå. De korte kapitlene kan leses i små eller store porsjoner. Kvalitetsspråket, som ofte står i veien for formidling innenfor dette feltet, er forenklet. Et vanskelig begrep som «internkontroll» blir forklart så mange ganger på så mange forskjellige måter at jeg tror alle har mulighet til å forstå det. Det er også en oppskriftssamling som gjør en i stand til å lage sitt eget kvalitetssystem. Myndighetskrav og lovkrav er omtalt, og det er flere gode eksempler på konkrete kvalitetsprosjekter.

Siden undertegnede har lang erfaring med kvalitetsarbeid, ba jeg en yngre kollega med masterutdanning i helseledelse og kort arbeidserfaring fra helsetjenesten, Stine Kilden, om å vurdere den – for å se om hun ville bli like begeistret. Det ble hun.

Er det noe som trekker ned, må det være at kapitlet *Mellommenneskelige forhold* virker litt overfladisk og kanskje malplassert sammenliknet med de andre kapitlene. Der omtales foruten kommunikasjon blant annet arbeidsglede og samfunnskvalitet. Skal dette først være med i en bok om kvalitet, burde det vært behandlet grundigere.

En forutsigbar helsetjeneste anbefales alle ledere og alle som ønsker en rask innføring i kvalitetsarbeid, og bør absolutt kunne

være pensumbok på flere utdanninger. Her finnes alt man trenger å vite om kvalitetsarbeid i sykehus. Dette er en inspirerende og nyttig utgivelse som kan øke forståelsen av kvalitetsarbeid i helsevesenet.

Ewa Ness

Psykiatrisk divisjon
Ullevål universitetssykehus

Bra om legemidler og legemiddelbruk

Nordeng H, Spigset O, red.

Legemidler og bruken av dem

488 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2007.
Pris NOK 595
ISBN 978-82-05-32365-0

I 2007 var det på det norske legemiddelmarkedet til sammen 2 145 ulike preparater basert på 1 449 forskjellige virkestoffer. Selv om et langt mindre antall virkestoffer utgjør broparten av medisinerbruken i vanlig

praksis, er det likevel svært mye å holde orden på for klinikerne. Det har lenge vært et ankepunkt mot utdanningen av helsearbeidere generelt at den er mangelfull når det gjelder kunnskap om de viktigste legemidlene og deres bruk. Dette gjelder for sykepleierutdanningen, men også i høy grad for legestudiet.

Gyldendal Akademisk er i ferd med å lansere en ny fagbokserie (*37 °C Naturvitenskap i sykepleie*) primært rettet mot sykepleierutdanningen. Første bind er *Legemidler og bruken av dem*. I redaktørens forord heter det at den primært er «skrevet for sykepleierstudenter, ... sykepleiere ... (og) andre ... som leger, farmasøyter, tannleger, psykologer, vernepleiere og studenter i disse fagene».

Det er fire hoveddeler. En generell del dekker grunnleggende kunnskap om farmakokinetikk og farmakodynamikk, bivirkninger, legemiddelrespons og legemiddelinteraksjoner. Andre del handler om legemidler som påvirker sykdomsprosesser

(immunologi, infeksjoner, forgiftninger, kreftsykdommer). Den tredje og mest omfattende delen utgjøres av 15 ulike kapitler der man tar for seg legemidler for sykdommer i ulike organsystemer. Til slutt er det en spesiell del (ni kapitler) som omhandler emner som smertebehandling, legemiddelmisbruk, naturmedisiner og legemidler til barn, gravide og eldre.

Forfatterne har holdt seg relativt strengt innenfor rammene av klinisk farmakologi, men det er likevel blitt oppunder 500 sider. Det betyr at alt det «ikke-farmakologiske» som er knyttet til preparatvalg, forskrivningsstrategier, håndtering og kvalitetsforbedring av legemiddelbehandling bare i liten grad er omtalt.

Strukturen er meget gjennomarbeidet – med utstrakt bruk av ulike symboler for ordforklaringer, kryssreferanser, arbeidsoppgaver i boken eller på nettstedet som er laget for den. I hvert kapittel er teksten supplert med tabeller og kulørte illustrasjoner. Noe av det beste er de mange lærerike pasienteksemplene, gjerne fordelt på flere «episoder». Disse både illustrerer og utdyper teksten på en fin måte. Selv om det er 16 forfattere (én farmasøyt og 15 leger fra spesialisthelsetjenesten), er oppbygning, struktur og språkføring enhetlig gjennom det hele.

Legemidler og bruken av dem er primært rettet mot sykepleierutdanningen. Det er mulig at forfatterne her legger listen vel høyt? Selv om stoffet er klart fremstilt, er dette likevel ingen lettlest tekst – til det er stoffmengden for omfattende. Om legestudenten ved avslutningen av studiet hadde inne mesteparten av det som formidles, hadde det vært et formidabelt fremskritt i forhold til dagens situasjon. Jeg vil derfor uten videre anbefale boken for medisinstudenten, men også for ferdigutdannede leger som ønsker seg en oversikt over legemidler på norsk.

Jørund Straand

Seksjon for allmennmedisin
Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo